

2000'lerin başında soğumaya başlayan Türkiye-İsrail ilişkilerinde, İsrail ordusunun 9 Türk vatandaşını katlettiği Mavi Marmara olayı tarihi bir kırılma oldu.

Türkiye-İsrail İlişkileri: Zoraki İttifak Çöktü

Turkey-Israel Relations: The Unwilling Alliance Collapsed

Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

ORSAM Ortadoğu Danışmanı

Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü

Abstract

Reached even to the level of strategic partnership in the 1990s, the Turkey-Israel relations have gotten hurt considerably after leak of the pro-Israel Palmer Report which was prepared so as to investigate the MV (motor vessel) Mavi Marmara (Blue Marmara) incident. During this process, statements made by the officials of both countries reveal that the Turkey-Israel relations will not be improved in the short-term; and on the contrary, the relations move towards a tenser path day by day. Considering the Arab world experiencing a period of rooted changes with the Arab Spring, Turkey having a political transformation and Israel resisting the change; it seems that the Turkey-Israel relations will never return to its previous level in the 1990s.

Her iki ülkenin yetkililerinin yapmış olduğu açıklamalar, yakın zamanda Türkiye-İsrail ilişkilerinin kolay kolay iyileşmeyeceğini, aksine her geçen gün daha da gergin bir sürece doğru ilerleyeceğini göstermektedir.

1949 yılında Türkiye'nin İsrail'i tanınmasıyla başlayan Türkiye-İsrail ilişkileri günümüze kadar inişli çıkışlı bir seyir izlese de diplomatik, ticari ve askeri ilişkiler hiçbir zaman kopmamıştır. 2000'li yıllara kadar Türkiye-İsrail ilişkilerini Soğuk Savaş'ın da bir sonucu olarak güvenlik kaygıları şekillendirmişti. Bir güvenlik devleti olan İsrail'in neredeyse Soğuk Savaş döneminin tamamında hatta 2000'li yıllara kadar güvenlik kaygılarıyla hareket eden Türkiye ile iyi ilişkiler içinde olması, başta uluslararası konjonktür olmak üzere bölgenin ve her iki ülkenin iş yapısının gereği idi. Kısaca Türkiye-İsrail ilişkilerinin kurulup gelişmesi hatta stratejik düzeye kadar yükselmesi olağanüstü şartların bir sonucuydu da denilebilir.¹ Söz konusu olağanüstü şartlar sadece bölgesel şartlar değil, aynı zamanda her iki ülkenin iç yapısından da kaynaklanmaktaydı. Nitekim 1990'lı yıllarda iki ülkenin ilişkilerinin stratejik müttefiklik düzeyine kadar çıkma nedenlerine bakıldığında bunun anlaşılması daha kolay olacaktır. 1990'lı yıllarda bölgesel tehdit algılamalarındaki yakınlığın yanında, ekonomik, askeri faktörlerin ve ABD faktörü gibi nedenlerle iki ülke tarihinin en sıcak ilişkilerini kurdular.² Bu ilişkinin stratejik ortaklık düzeyine çıkmasında Türk Genel Kurmayı aktif rol oynayarak itici güç vazifesi gördü.³ Bunların yanında, Türkiye-İsrail ilişkileri bir anlamda Ortadoğu'da istenmeyenlerin bir araya gelmesi olarak da görülebilir.

Yukarıda da belirtildiği gibi iki ülke arasındaki ilişki olağan şartların değil, olağanüstü durumların dayattığı bir sonuç olarak görülmelidir. Nitekim 2000'li yılların başından itibaren uluslararası, bölgesel ve daha da önemlisi Türkiye'nin yaşamakta olduğu iç değişim/dönüşüm Türkiye-

İsrail ilişkilerindeki zoraki birlikteliğin anlamsız olduğunu gösterdi.

2000'li yılların başından itibaren Türkiye'nin yaşamakta olduğu ekonomik gelişme ve demokratikleşmeyle birlikte, Türk dış politikasında yaşanan yapısal değişim, ki bu değişim en çok Ortadoğu'da kendini göstermektedir, 1990'lı yıllarda İsrail'le kurulan sıkı ilişki düzeyini anlamsızlaştırdı/boşa çıkardı. Şunu iyi görmek gerekir, bugün köklü bir değişim sürecinden geçen bir Ortadoğu, hemen hemen her alanda yapısal anlamda değişen ve gelişen bir Türkiye, buna karşın statükoya sınımsız sarılmış değişime direnen bir İsrail var.

2000'li yılların başından itibaren Türkiye ile İsrail arasındaki ilişkilerin soğuması ve akabinde yaşanan sorunlar (2008'de İsrail'in Gazze'ye karşı yaptığı "Dökme Kurşun Operasyonu" ve sonrasında Türkiye'nin tepkisi, Davos'ta yaşanan One Minute olayı, Alçak Koltuk Krizi ve Mavi Marmara Gemisi'ne yapılan baskın sonucu dokuz Türkün İsrail askerleri tarafından öldürülmesi) aslında bölgedeki ve Türk dış politikasındaki değişimin bir sonucu olarak görmek daha doğru olacaktır.

Türkiye ile İsrail arasında yaşanan her sorunun sonuçsuz kalması ve her iki ülkenin de geri adım atmaması iki ülke ilişkilerini beklenmeyen bir sürece doğru sürükledi. Bugüne kadar haklı haksız her konuda/sorunda ABD'nin tam desteğini yanında bulan İsrail, bölgeyi kendi çıkarları doğrultusunda şekillendirmeye çalıştı. Hep bu yönde ittifaklar kurdu, ilişkiler geliştirdi. Türkiye ise ekonomik gelişme ve iç politika dönüşümü-

Başbakan Erdoğan'ın Davos çıkışı, İsrail'in aşırılıklarının daha fazla tolere edilemeyeceği konusunda yapılmış bir uyarıydı.

nün de bir sonucu olarak dış politikada da iddialı yaklaşımlar ortaya koymaya başladı. Türkiye, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun dediği gibi "düzen kurucu" bir ülke olarak kendini tanımlayarak, buna göre politikalar takip etmeyi seçti⁴. Elbette "düzen kurucu" bir yaklaşımla ortaya çıkan Türkiye, eski düzenin devamını isteyen ve geleneksel güvenlik ağırlıklı, şiddet içeren politikasında ısrar eden İsrail'le karşı karşıya gelmesi kaçınılmazdı. Nitekim, iki ülke ilişkilerinin geldiği nokta bunu göstermektedir.

31 Mayıs 2010 tarihinde Akdeniz'in uluslararası sularında Gazze'ye yardım götüren Mavi Marmara gemisine karşı İsrail askerlerinin yapmış olduğu baskın sonucu dokuz Türkün öldürülmesiyle iki ülke ilişkileri iyice gerildi. Bu olay, Türkiye-İsrail ilişkilerinde yaşanan en ciddi ve önemli sonuçları olacak bir gelişmedir. Öncede bahsedildiği üzere, Türkiye-İsrail ilişkileri inişli çıkışlı

bir seyir izlese de, bunun sebebi doğrudan Türkiye ile İsrail arasında yaşanan gelişmelerin sonucu olmamıştır. Arap-İsrail ilişkilerinin seyrine göre, Türkiye- İsrail ilişkileri de değişim yaşamıştır. Yani, iki ülke ilişkilerinde ki durumu İsrail'in üçüncü tarafla ilişkisi belirlenmiştir. Fakat Mavi Marmara olayıyla, 1990'lı yılların stratejik ortağı iki ülke ilk defa karşı karşıya gelmiştir. Bu açıdan bakıldığında, iki ülke ilişkilerinin ciddi yara aldığı ve bunun etkilerinin devam edeceğini söyleyebiliriz.

Mavi Marmara baskınından sonra Türkiye İsrail'den ilişkilerin düzelmesi/en azından normal seyrinde devam etmesi için aşağıdaki üç talebin yerine getirilmesini istedi.

- 1- Türkiye'den özür dilenmesi
- 2- Öldürülen dokuz Türk vatandaşı için tazminat ödenmesi
- 3- Gazze'ye uygulanan ambargonun kaldırılması

Köklü bir değişim sürecinden geçen Arap dünyası, siyasi dönüşüm yaşayan bir Türkiye ve değişime diren bir İsrail'in varlığı göz önüne alındığında, Türkiye-İsrail ilişkilerinin bir daha 1990'lı yıllardaki düzeyi yakalaması hayal bile edilemeyecek gibi gözükmektedir.

İsrail'in Mavi Marmara saldırısından sonra Türkiye yukarıda belirtilen üç talebini dile getirerek aslında Türkiye, İsrail'den BM üyesi sorumlu herhangi bir devlet gibi davranmasını beklemektedir. Kuruluş yılı olan 1948 yılından bugüne normal bir devlet gibi davranmayan İsrail'in Türkiye'nin taleplerini karşılaması zor gözükmektedir. Çünkü bu tür davranışlar İsrail'in hiç alışık olmadığı davranışlardır.

Türkiye'nin talepleri karşısında İsrail bildik davranışlarına devam etti. Bugüne kadar takip ettiği geleneksel başına buyruk politikasını sürdürdü. Bir taraftan Türkiye ile ilişkilerine çok önem verdiğini söylerken, diğer taraftan da Türkiye'nin taleplerini etkisiz kılmaya çalıştı.

İttifakın Çöküşü: Palmer Raporu

Mavi Marmara olayını soruşturmak için oluşturulan Palmer Komisyonu, Türkiye-İsrail ilişkilerini düzeltmek yerine neredeyse tam tersi bir etki yaparak iki ülke arasındaki ilişkiyi çökertti. Daha önce yayınlanması beklenen rapor İsrail'in isteği ve ABD'nin de girişimiyle dört kez ertelendi. Bu süreçte Türkiye, İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu'nun hükümet içindeki durumunu da göz önünde bulundurarak, özür ve tazminat taleplerinin kabul edilmesini bekledi. Yeni bir ertelemeye sıcak bakmayan Türkiye, Raporun açıklanması tarihine kadar İsrail hükümetine süre tanıdı. Rapor BM Genel Sekreteri'ne sunulmadan önce New York Times gazetesine sızdırıldı.

Söz konusu rapora göre, Türkiye'nin İsrail'den yapmasını istediği üç istekten (özür, tazminat ve Gazze ablukasının kaldırılması) sadece tazminat konusu haklı bulunuyor. Raporda İsrail'in özür dilemesi değil, üzüntüsünü bildirmesi tavsiye

edilirken, İsrail'in Gazze'ye karşı uyguladığı abluka uluslararası hukuka uygun görülüyor.⁵

İsrail'in Tavrı

1948'den bugüne BM'nin İsrail konusunda almış olduğu başta 224 ve 338 sayılı BM Güvenlik Konseyi kararları gibi bağlayıcılığı olan onlarca BM Güvenlik Konseyi ve Genel Kurul kararlarını hiçe sayan, yakın zamanda (2008) Gazze'ye karşı giriştiği Dökme Kurşun Operasyonu'nu araştıran İsrail'in insanlık suçu işlediğini belirten, Goldstone Raporu gibi İsrail'i haksız bulan BM raporlarını ise hiç dikkate almayan, maalesef bunun karşılığında bugüne kadar hiçbir zorlama tedbirle karşılaşmayan İsrail, hukuki bir bağlayıcılığı olmayan tartışmalı bir raporu memnuniyetle karşıladığını açıklayarak bir anlamda "mal bulmuş mağribi" gibi hareket etmektedir.

İsrail, Palmer Raporu'nun kendilerini haklı gösterdiğini savunarak Mavi Marmara olayında suçsuz olduğunu dillendirmektedir. İşin esası ise, İsrail uluslararası sularda sivil kişileri öldürerek suçüstü yakalanmasından kurtulduğuna inanmaktadır. Ayrıca, İsrail raporla birlikte başta Türk vatandaşlarını öldüren askerleri olmak üzere, Mavi Marmara baskınından sorumlu tutulacak olan İsraili yetkilileri yargılanmaktan koruduğunu düşünmektedir.⁶

Türkiye'nin Tavrı

Palmer Raporu'nun sızdırılması üzerine, Türk Hükümeti zaman kaybetmeksizin İsrail'e karşı yeni tutumunun nasıl olacağını Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun yapmış olduğu açıklamayla duyurdu. Türkiye'nin almış olduğu kararlar şunlardır;

Arap Baharı'ndan sonra kurulacak olan yeni yönetimler/hükümetler mümkün olduğu kadar İsrail'den uzak duracaklardır. Bu durumda, İsrail Türkiye'yi kaybetmenin acısını daha fazla hissedecektir.

1- Türk-İsrail diplomatik ilişkileri ikinci kâtip düzeyine indirilecektir. Bunun üzerindeki tüm görevliler, başta büyükelçi, en geç çarşamba günü ülkelerine geri döneceklerdir.

2- Türkiye ile İsrail arasındaki tüm askeri anlaşmalar askıya alınmıştır.

3- Doğu Akdeniz'de en uzun kıyısı bulunan sahildevletleri olarak Türkiye, Doğu Akdeniz'de seyrüsefer serbestisi için gerekli gördüğü her türlü önlemi alacaktır.

4- Türkiye, İsrail'in Gazze'ye uyguladığı ablukayı tanımamaktadır. İsrail'in 31 Mayıs 2010 tarihi itibarıyla Gazze'ye yönelik uyguladığı ambar-gonun Uluslararası Adalet Divanı'nda incelenmesini sağlayacaktır. Bu doğrultuda BM Genel Kurulu'nu harekete geçirmek için girişime başlıyor.

5- İsrail saldırısının Türk ve yabancı tüm mağdurlarının mahkemelerdeki hak arama girişimlerine destek verilecektir.

İsrail'in umursamaz, bilindik davranışlarını sürdürmesi ve Palmer Raporu'nun basına sızması üzerine Türk Hükümeti'nin almış olduğu kararlarla, Türkiye-İsrail ilişkileri tarihinin en kötü dönemine girdi. Bugüne kadar güvenlik ağırlıklı konuların gölgesinde ve olağanüstü şartların zorlanmasıyla süregelen Türkiye-İsrail arasındaki "zoraki ittifak" çökmüş oldu.

Türkiye-İsrail ilişkilerinin geldiği noktayı yorumlamaya çalışan bazı yorumcular, Türkiye'nin almış olduğu kararları da göz önünde bulundurarak, geçmişte de Türkiye'nin İsrail ile diplomatik ilişkilerini ikinci katiplik düzeyine indirdiği-

ni vurgulayarak, gelinen noktayı abartmamak gerektiğini vurgulamaktadırlar. Fakat şu iyi bilinmelidir ki, Türkiye- İsrail ilişkilerinde yaşanan gerginlikler/inişler Arap-İsrail ilişkilerinin yarattığı bir sonuçtu. Bugüne kadar Türkiye ile İsrail direk karşı karşıya gelmemişlerdi. Bu yüzden, Türkiye-İsrail ilişkilerinin geldiği/geleceği süreç, sonuçları itibarıyla başta İsrail'i olmak üzere Türkiye'yi, köklü bir değişimden geçen Ortadoğu'yu ve bölgede çıkarı olan başta ABD olmak üzere her kesimi az veya çok etkileyecek potansiyele sahiptir.

İsrail'in şunu iyi bilmesi gerekmektedir. İsrail'in karşı karşıya geldiği devlet, bugüne kadar hesaba katmadığı/dikkate almadığı aşağıladığı devletlere benzememektedir. Türkiye, İsrail'le girdiği her savaşı kaybeden ne Mısır, ne Ürdün, ne Suriye ne de Lübnan'dır, hele hele Filistin'e hiç benzememektedir. İsrail'in içinde bulunduğu toprak da dahil olmak üzere, bölgeyi 400 yıl yönetme tecrübesinin yanında, Türkiye bugün Batı ile kurumsal anlamda askeri, siyasi, ekonomik sıkı ilişki içinde olan, 74 milyon nüfusu, gelişen bir ekonomisi ve son yıllarda bölgede her geçen gün artan itibarıyla etkili bir devlettir. Ayrıca, en az İsrail kadar beklide daha fazla milli gurura önem veren ve bu uğurda vatandaşlarının hakkını savunan bir devlettir. Bu noktayı nazardan hareketle, bölgede Türkiye'nin düşmanlığı değil, dostluğunun kazanılması önemlidir. Nitekim, geçmiş İsrail hükümetleri bu durumu bildikleri için, Türkiye'yi hep yanlarında görmek istemişler ve bu uğurda çaba harçayarak sonuç da almışlardır. Bugün itibarıyla baktığımızda, İsrail bölgede her geçen gün yalnızlık içine sürüklenmektedir. 1979'da İran'ı kaybeden İsrail, Arap Baharı'yla birlikte Mısır'ı, Mavi Marmara olayıyla birlikte ise Türkiye'yi

kaybetmiştir. Ortadoğu'da yaşanan Arap Baharı'nın İsrail'in istemediği gelişmelere gebe olduğu görülmektedir. Çünkü yaşanan süreçte birlikte, halkın sesinin yükselmesi beklenmekte, bu durum ise bölgede ağır bir İsrail karşıtlığının gelişmesini tetikleyecektir. Nitekim, bunun ilk işaretleri Mısır'da açık bir şekilde görülmektedir.

Bütün bu yaşananlar, yani İsrail'in her geçen gün yalnızlaşması, dostlarını dahi dikkate almayan mevcut İsrail hükümetinin sınırsız ve sorumsuz davranışlarının bir sonucudur. İsrail devletini ve İsrail'in vatandaşlarını korumak için çalıştığını söyleyen, Netanyahu Hükümeti (koalisyon ortaklarıyla birlikte) bugüne kadar yürütmüş olduğu politikalarla, İsrail'in meşruiyetini daha da tartışılır hale getirirken, İsrail vatandaşlarını daha güvensiz bir ortama doğru sürüklemektedir. Eğer İsraililer mevcut hükümetten kurtulmazlar ise, yeni sorunlara doğru yelken açmaları kaçınılmaz gibi gözükmektedir. Kendisini eski Ortadoğu'ya göre konumlandıran İsrail'in köklü bir değişimden geçen Ortadoğu'ya göre iç ve dış politikasında değişim yaşaması artık kaçınılmaz hale gelmiştir. Bunu anlamayan/anlamak istemeyen İsrail siyasi eliti, İsrail'e olduğu gibi bölgeye de sorunlar çıkarmaktadır. İsrail kurulduğu günden bugüne tam bir "güvenlik paranoyası" içerisinde yaşamaktadır. Bugün itibarıyla İsrail, cemaatini sürekli cehennem ateşiyle terbiye etmeye çalışan papaz gibi, Yahudi olmayan herkesi düşman göstererek, Yahudi toplumunu adeta bir "güvenlik seansı" içinde tutmaya çalışmaktadır. İsrail'i yönetenlerin çoğunun radikal dincilerden ve askerlerden oluştuğu düşünülürken bu duruma şaşmamak gerekir.

Türkiye-İsrail İlişkilerinin Geleceği

Palmer Raporu'nun basına sızdırılmasından sonra her iki ülke temsilcilerinin yapmış olduğu açıklamalardan da anlaşıldığı üzere, Türkiye-İsrail ilişkileri geleceğe yönelik ciddi etkileri olacak ve kalıcı etkiler bırakacak yara almıştır. Öyle anlaşılmaktadır ki, Türkiye'nin talepleri İsrail tarafından karşılanmadığı sürece-ki İsraili yetkililerin açıklamalarında o yönde bir eğilim görülmüyor-iki ülke ilişkileri yeni gelişmelerle daha da

İsrail'in aşırılıklarının en büyük nedenlerinden biri, bugüne kadar ABD tarafından kayıtsız şartsız desteklenmesiydi. Resimde, Başbakan Netanyahu ABD Kongresi'nde görülüyor.

gerilecek gibi gözükmektedir. Nitekim, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Türkiye'nin beş maddede açıklamış olduğu yeni kararının sadece başlangıç olduğunu, İsrail'in tavrına göre yeni girişimlerinin olacağını belirtmiştir.⁷

Türkiye Ne Yapabilir?

Türkiye açıklamış olduğu üzere, işe Gazze'ye uygulanan ablukanın Uluslararası Adalet Divanı'na götürüleceğini ve sürecin en kısa sürede başlatılacağını duyurarak başladı. Bunun dışında, Türkiye son yıllarda özellikle bölgede artan etkisini de kullanarak bölgesel ve uluslararası örgütlerde İsrail'e karşı yeni girişimlerde bulunabilir. Aynı-

İsrail, Türkiye'ye karşı ABD'deki siyasi gücünü kullanarak Türkiye üzerinde baskı oluşturmak isteyecektir. Fakat Irak, Afganistan ve Arap Baharı göz önüne alındığında ABD'nin Türkiye'yi kolay kolay gözden çıkaramayacağı anlaşılmaktadır.

ca, Ortadoğu'da yaşanan Arap Baharı sürecinde ortaya koyduğu halk yanlısı politikasıyla bölgede her geçen gün kabul gören Türkiye'nin, İsrail'e karşı dik duruşuyla bölgede artan etkinliğine paralel İsrail karşıtlığı da artacaktır. Nitekim Türkiye'nin İsrail'e karşı ortaya koyduğu tavırdan etkilenen Mısırlılar, İsrail Büyükelçisi'nin Mısır'ı terk etmesi talebiyle harekete geçerek, saldırıda bulundular.⁸ Bu durum yıllardır İsrail'in 1979 Camp David Anlaşması'nda olduğu gibi oluşturmaya çalıştığı güvenlik kuşağın parçalanmasına neden olacaktır. Hatta şimdiden Camp David düzenininin Arap Baharı ile ciddi bir türbülansa girdiği söylenebilir. Bugün itibariyle İsrail ile normal ilişki içinde olan bir Ürdün kalmıştır. Fakat bu ilişkinin de geleceği pamuk ipliğine bağla durumdadır. Türkiye'nin Gazze meselesinden dolayı İsrail'le ilişkilerini gözden geçirmesine, köklü bir değişim sürecinden geçen Ortadoğu'da, hiçbir Arap devleti bigane kalamayacaktır. Türkiye, Başta İslam Konferansı Örgütü, Arap Birliği, Körfez İşbirliği Konseyi gibi üye veya gözlemci olduğu örgütlerde İsrail'i zor durumda bırakacak adımlar atarken, AB, NATO, Avrupa Konseyi gibi Batılı örgütlerde İsrail'in yaptıklarına karşı duyarlılığı artıracak girişimlerde bulunacaktır. Türkiye'nin bu tür çalışmaları, İsrail'i Ortadoğu ve Avrupa'da (özellikle kamuoyunda) zor durumda bırakırken, Türkiye'nin itibarını artırabilir. Bir anlamda İsrail, kendisini tanıyan ilk Müslüman halka sahip Türkiye'yle meşruiyet kazanırken, şimdi aynı ülkeyi karşısına alarak İslam dünyasından tamamen uzaklaşma sürecine girdiği rahatlıkla söylenebilir. Arap Baharı'ndan sonra kurulacak olan yeni yönetimler/hükümetler mümkün olduğu kadar İsrail'den uzak duracaklardır. Bu durumda, İsrail Türkiye'yi kaybetmenin acısını daha fazla hissedecektir.

Türkiye, İsrail'e karşı ilk denemeyi 20 Eylül 2011 tarihinde BM Genel Kurulu'nda Filistin'in devlet olma statüsünün oylanacağı oturumda yapacaktır. Nitekim bu süreç başlamıştır. Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas'ın Ankara'ya gelen temsilcisi ile ortak basın toplantısı düzenleyen Davutoğlu söz konusu süreçte birlikte çalışacaklarını duyurmuştur.⁹

İsrail Ne Yapabilir?

Söz konusu süreçte, İsrail, Türkiye'ye karşı ABD'deki siyasi gücünü kullanarak Türkiye üzerinde baskı oluşturmak isteyecektir. Fakat Irak, Afganistan ve Arap Baharı göz önüne alındığında ABD'nin Türkiye'yi kolay kolay gözden çıkaramayacağı anlaşılmaktadır. Bu durumda, ABD'nin yapacağı-ki Mavi Marmara baskınından bu yana yaptığı gibi-her iki ülkeye de ilişkilerin düzeltilmesi konusunda baskı yapacaktır. Bu baskının İsrail'in ABD'de ki gücü göz önüne alındığında, Türkiye'ye karşı daha fazla olacağını söyleyebiliriz.

Bunun dışında, İsrail Türkiye'ye karşı 2003 Irak Savaşı'nda sonra olduğu gibi örtülü operasyonlar yürütebilir¹⁰ ve PKK'ya destek verebilir. Nitekim, Haaretz Gazetesinin haberine göre, İsrail Dışişleri Bakanı Avigdor Lieberman PKK'ya destek verilmesi yönünde öneride bulunmuştur.¹¹

Ayrıca, bölgede yalnızken İsrail, başta Kıbrıs Rum Yönetimi olmak üzere Yunanistan gibi Türkiye'yle sorunu bulunan devletlerle Türkiye'yi rahatsız edecek ilişkiler geliştirirken, Türkiye ile iyi geçinen devletleri de uzaklaştırma yoluna gidecektir.¹² Bu süreçte, bir taraftan ABD'deki lobi gücünü, diğer taraftan askeri alandaki teknolojik

gücünü “siyasi rüşvet” olarak kullanmaktan geri durmayacaktır.

Sonuç

1990’lı yıllarda Stratejik ortaklık düzeyine kadar yükselmiş olan Türkiye-İsrail ilişkileri, Mavi Marmara baskınına incelemek için hazırlanan İsrail yanlısı Palmer Raporu’nun basına sızdırılmasıyla tarihte hiç olmadığı kadar yara almıştır. Bu süreçte, her iki ülkenin yetkililerinin yapmış ol-

duğu açıklamalar, yakın zamanda Türkiye-İsrail ilişkilerinin kolay kolay iyileşmeyeceğini, aksine her geçen gün daha da gergin bir sürece doğru ilerleyeceğini göstermektedir. Arap Baharı ile köklü bir değişim sürecinden geçen Arap dünyası, siyasi dönüşüm yaşayan bir Türkiye ve buna karşın değişime diren bir İsrail’in varlığı göz önüne alındığında, Türkiye-İsrail ilişkilerinin bir daha 1990’lı yıllardaki düzeyi yakalaması hayal bile edilemeyecek gibi gözükmektedir.

0

DİPNOTLAR

- 1 Burada olağanüstü şartlardan kastedilen, uluslararası alanda Soğuk Savaş durumunun, bölgesel anlamda başta İran İslam İslam Devrimi gibi durumlardan kaynaklanan güvenlik ağırlıklı bir yapının mevcudiyeti ve Türkiye’nin iç siyasetinde askeri yapının etkisinin ağırlığıdır.
- 2 Türel Yılmaz, “Türkiye-İsrail ilişkileri: Tarihten Günümüze, Akademik Ortadoğu, Cilt 5, Sayı 1, 2010, ss. 17-18.
- 3 Ofra Bengio, Türkiye-İsrail: Hayalet İttifaktan Stratejik İşbirliğine, Erguvan Yayınevi, 2009, s. 124.
- 4 Ahmet Davutoğlu, “Türkiye “düzen kurucu” bir ülke konumunda”, <http://haberler.com/davutoglu-turkiye-duzen-kurucu-ulke-konumunda-haberi/> (Erişim tarihi 9.9.2011)
- 5 Report of the Secretary-General’s Panel of Inquiry on the 31 May 2010 Flotilla Incident, Temmuz 2011, <http://graphics8.nytimes.com/packages/pdf/world/Palmer-Committee-Final-report.pdf>
- 6 Yaakov Katz, “IDF to defend flotilla Commandos against legal action” the Jerusalem Post, September 2, 2011.
- 7 Abdullah Gül, “İsrail’e ek yaptırımlar da gelebilir”, <http://www.sondakikahaberleri.info.tr/haber/246368-gul-israil-e-ek-yaptirimlar-da-gelebilir>
- 8 “Mısır’da İsrail Büyükelçiliği’ne saldırı”, <http://www.sabah.com.tr/Dunya/2011/09/10/israil-buyukelciligine-girdiler>.
- 9 “Ankara’dan Filistin’e açık çek”, <http://www.radikal.com.tr/Default.aspx?aType=Detay&VersionID=7690&Date=18.06.2008&ArticleID=1062420>
- 10 İsrail’in Irak’taki faaliyetleri konusunda bkz: Türel Yılmaz, “Irak Savaşı’nda İsrail’in Politikası”, Mehmet Şahin-Mesut Taştekin, Der. II. Körfez Savaşı, Platin Yayınları, 2006, ss. 115-136.
- 11 Haberin yayınlanmasından sonra Lieberman yalanlamada bulunsa da, İsrail başbakanlık ofisi haberi yalanlamıştır. (Zaman Gazetesi, 11.9 2011)
- 12 Bölgede yalnızlaşan İsrail’in yeni girişimleri için bkz: Mehmet Şahin, “Ortadoğu’da Yalnızlaşan İsrail Yeni Müttefikler Arayışında”, http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/2011125_mehmetsahinson.pdf